

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

EGEBÆKKEN

MEDLEMSBLAD FOR

HISTORISK FORENING
FOR
ESPERGÆRDE OG OMEGN

NR 26

JUNI

1999

Posthusene omkring Helsingør

Med udgangen af april 1999 sluttede 135 års uafbrudt postekspedition - i samme lokaler - i Kvistgaard. Læs om den lokale posthistorie på side 3.

Mad i middelalderen

Hvad spiste man i middelalderen? Se side 17.

En arvesag fra Tilkøb

Sagen, der endte i Højesteret, er beskrevet på side 24.

således bl.a.:

Da Byens Indvaanere hidtil have fundet sig tilfredse med den Maade, hvorpaa Expeditionen, saavel som Ind- og Udleveringen af Breve og Pakkepostsager har været ordnet paa det herværende Postcontoir, finder Communalbestyrelsen ingen Anledning til at anbefale de af Postvæsenet paatænkte forandringer, der lettelig lede til Etable-

ringen af 2de Postcontoirer istedetfor eet, og saaledes kunne afstedkomme Forvirring og Ophold.

Med i overvejelserne var det nok også, at Banegården i bogstaveligste forstand lå udenfor byen, og at man derfor syntes at det var meget ucentralt. Det skal dog bemærkes, at der siden 1864 havde været en jernbanepostekspedition på selve banegården, men den var ikke åben for publikum. I august 1867 blev postkontoret derfor flyttet til Strandgade i "enkefru Norries Gaard" - altså i Strandgades østlige ende.

Indtil 1864 var Helsingør Postkontor med andre ord det eneste posthus i den nuværende Helsingør Kommune. Nærmeste posthus i øvrigt var Fredensborg, hvor der allerede i 1734 var oprettet et posthus. Det betød i praksis, at post til hhv. Tikøb og Helsingør Kommunerens område for størstedelens område skulle adresseres "pr. Helsingør", og for den østlige dels vedkommende "pr. Fredensborg".

Postomdelingen

En ting var imidlertid indleveringen af post til videre befordring - en anden ting var omdelingen af post. Fodposten i København startede allerede i 1805, men ellers måtte folk, der modtog post selv afhente denne på posthuset. Det betød i praksis, at folk der boede på landet kun fik post, når de selv eller et bud (en nabo eller anden bekendt) al-

Bekjendtgjørelse.

Onsdagen den 7de dennes ben-
nyttles Helsingørs Postcontoir (eo Stree-
gaden Nr. 434 til Strandgaden Nr. 5
(Enkefru Norrie's Gaard), og fra samme Tid
ville de hidtil resp. den Eiendommen Nr. 419 paa
Streegaden og paa Toldammsbygningen anbragte
Brevkasser blive brugte, beholdsom til
Eiendommen Nr. 434 paa Stree-
gaden og til Eiendommen Nr. 517 i
Stjerne-gaden, ligesom for Kampsgaden.
Det konat. Postcontoir i Helsingør, den 5te
August 1867.

N. C. Mühlenteht.

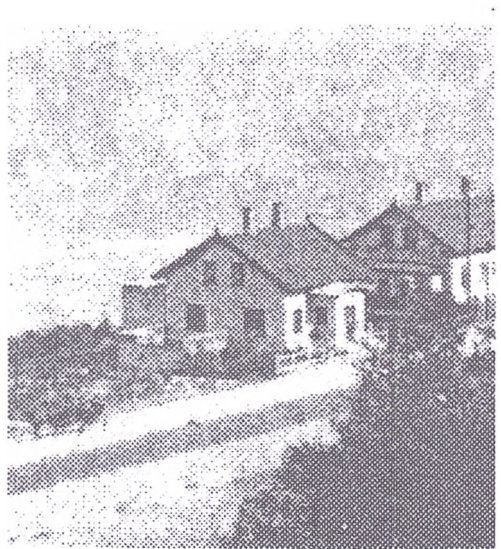
Denne annonce fra den 5. august 1867, er underskrevet N.C. Mühlenteht. Han var lige tiltrådt som postmester denne sommer, og embedet beholdt han frem til 1897. De i annoncen nævnte postkasser var flg.:

"Nr 434 på Stengade" er nuv. adresse Stengade 39. "Nr 517 i Stjernegaden" er nuv. adresse Stjernegade 25. Desuden var der opsat en postkasse på "Nr. 75 på St. Annegade" som svarer til nuv. adresse: Sct. Annegade 50. Postkasserne blev i 1867 tømt 4 gange dagligt, og postmesteren garanterede at brevene blev sendt enten med først afgående jernbanetog, eller blev udbragt i byen på den først efterfølgende "Udgangstour".

ligevel var i købstaden - som oftest i anden anledning. En forespørgsel fra Generaldirektoratet i 1848 til samtlige landkommuner om sogneforstanderskaberne (= daværende sogneråd) var interesseret i at oprette faste landpostruter med tilhørende brevsamlingssteder, gav imidlertid til resultat, at det var man ikke interesseret i. Forslaget forudsatte nemlig, at der skulle betales bærepenge for de udbragte forsendelser, og det gjorde, at man foretrak at bibeholde de mange private bude, som man også kunne få til at besøge alle andre former for forretninger for sig. I selve Helsingør by påbegyndte Postvæsenet at omdele lokalbreve til selve byen i 1861.

Udvekslingssteder

I Frederiksborg Amt var der flere forsøg på at få etableret postomdeling, bl.a. var stationsforstander G.J. Jessen en foregangsmand, men kæmpede en forgæves og ruinerende kamp mod Generaldirektoratet. Ikke desto mindre var det en privat entreprenør, der fra 1869 fik koncession på postomdelingen i Frederiksborg Amt. Denne ordning blev dog ingen stor succes, men nu var stemningen i landbefolkningen ved at vende: Nu ville man gerne have en fast og helst daglig postomdeling. I februar 1871 blev det derfor vedtaget, at hele Danmark inden fem år skulle dækkes af landpostruter. I den forbindelse var det nødvendigt at fjerne de såkaldte ud-

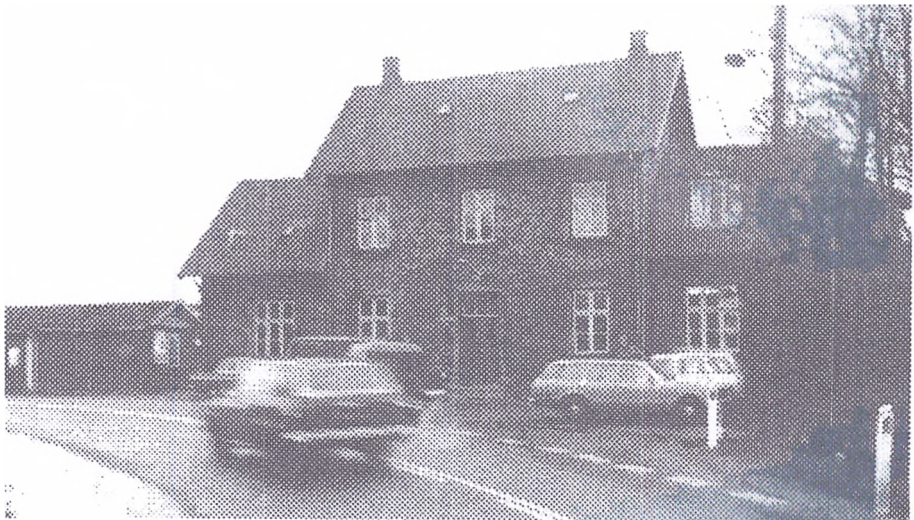

Hellebæk Postkontor på Ndr. Strandvej i 1898.

(Foto i Rudolf Hagen: "Postmesteren i Hellebæk")

vekslingssteder. Her afleveredes typisk post til et større område, men da kroen, købmandsforretningen eller skolen, hvor udvekslingsstedet var oprettet, ingen økonomisk kompensation fik for ulejligheden, så var systemet ikke særligt effektivt. Dertil kom, at de længst væk boende postmodtagere sjældent fik besked om, at der var post til dem.

Et sådant postudvekslingssted kendes bl.a. fra ejendommen Sophienhøj (senere benævnt Nykro) på Kongevejen ved Mørdrupkrydset. Her var der allerede i 1790'erne oprettet et postudvekslingssted, der bl.a. skulle sørge for posten til Krogerup. Det vides således, at

Kvistgaard Station og Posthus - her fotograferet i 1977. Bygningens ældste del - den nordre, d.v.s. til højre på billedet - har imidlertid lige fra 1864 rummet posthuset. Endnu ved nedlæggelsen i april 99, var posthuset her. (Foto: Kjeld Damgaard)

ejeren af Sophienhøj, var blevet pålagt at viderebesørge posten til Krogerup. Andre postmodtagere i omegnen skulle dog nok selv sørge for at afhente deres forsendelser, der daglig blev leveret af den kørende post-diligence mellem København og Helsingør.

Postomdelingens betydning

Udvekslingsstedernes afskaffelse betød altså, at Postvæsenet måtte oprette postruter, der i princippet nåede ud til alle adresser. Desuden opsattes i alle landsbyer mindst én postkasse eller der blev oprettet brevsamlingssteder. Alle disse tiltag betød meget betydelige merudgifter for Postvæsenet, men tilsvarende

indtægter indfandt sig snart. Dels fordi postforsendelsernes antal steg meget væsentligt, dels fordi det nu blev muligt for aviser og blade at forøge abonnenternes antal ved den sikre leveringsform, som postbudene sikrede.

Kvistgaard og Tikøb

Ganske vist var der brevsamlingssted fra 1852 i Humlebæk og i nogle få måneder i 1858 og 59 et brevsamlingssted i Hellebæk samt fra 1860 også brevsamlingssted i Esrum, men de havde ikke større betydning for postgangen i det nuværende Helsingør Kommunes område.

Her på Strandvejen 182 (senere kaldet "Generalens Hus") i Snekkersten var der brevsamlingssted i årene 1889 til 1907.

(Foto fra J.H.Tiemroth: "Brevsamlingsstedet ved Snekkersten Havn")

Den store forandring i postgangen kom med Nordbanens indvielse i 1864. Da blev der etableret brevsamlingssted i hhv. Kvistgaard og Tikøb, hvilket i praksis betød, at der på Kvistgaard Station nu kunne modtages post til afsendelse, samt mindre postekspeditioner. Det samme gjaldt i Tikøb, men da der jo ikke her var nogen jernbanestation, blev posthuset indrettet på forskellige adresser gennem tiden. Som bekendt har det også i Tikøb været vanskeligt at opretholde posthuset - kun et samarbejde med den lokale

bager har muliggjort opretholdelsen af en såkaldt "postbutik".

Hellebæk og Aalsgaarde

Derimod kom der ikke posthus andre steder i området, førend den 1. juni 1876, da der indrettedes postekspedition i Hellebæk - i det daglige varetaget af den stedlige strandkontrollør. Dette posthus blev dog allerede få år senere ophøjet til postkontor, altså med en postmester som øverste ansvarlig embedsmand. Om denne forandring skete i 1. juli 1886 eller 1. oktober 1889 er kilderne uenige om, men under alle omstændigheder blev der altså udnævnt en postmester. Det var C. J. B. Hagen der blev postmester i Hellebæk, der dengang kun var et beskedent samfund med omkring 500 mennesker. Men om sommeren steg indbyggertallet med mange hundrede - og det var de absolut mest uddannede mennesker, de rigeste og de kendte fra København, der "lå på landet". Her forlangte de en ordentlig postgang, og det imødekom postvæsenet altså med oprettelsen af et ægte postkontor. Det blev indrettet i den ejendom, som senere blev kendt som "Villa Carlo" på Strandvejen i Hellebæk.

Senere - i 1891 - blev postkontoret flyttet til Aalsgaard Hotel, og atter flyttet i 1895 til Strandvejen i Boderne. I 1906 blev postkontoret flyttet til Hellebæk Station, og atter i 1917 flyttet til Aalsgaarde, der samtidigt blev oprettet som selvstændigt

posthus. I 1926 var det i øvrigt slut med værdigheden som postkontor - samtidig med postmester Hagens afgang. Siden har der været postekspedition i Aalsgaarde, medens postekspeditionen i Hellebæk blev nedlagt med udgangen af februar 1988. Postdistriktet "3150 Hellebæk" er dog opretholdt.

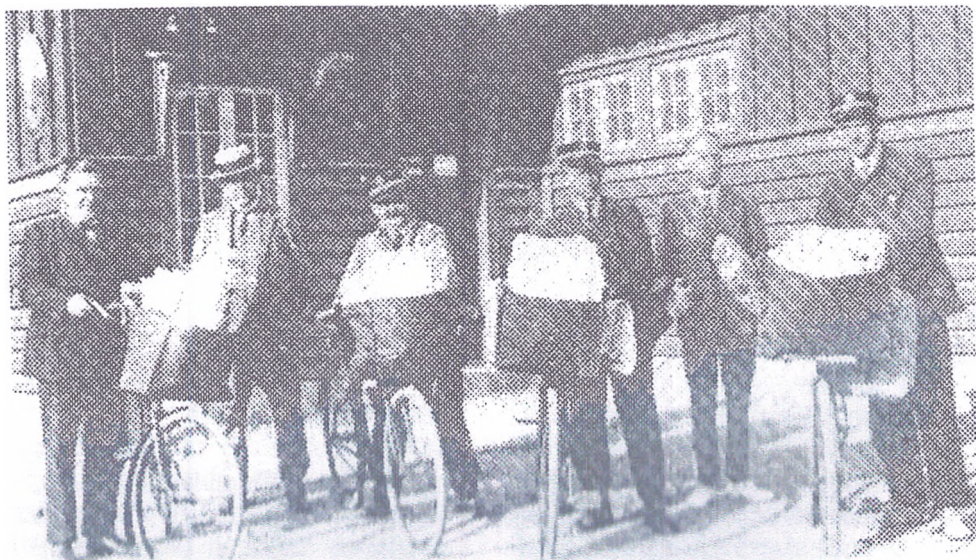
Snekkersten

Det næste posthus i området kom den 15. maj 1882, da der blev indrettet et brevsamlingssted i Snekkersten. Ganske vist var der i 1879 oprettet et trinbræt på Nordbanen ved Snekkersten, men om nogen station var der jo ikke tale og brevsamlingsstedet kom derfor til at ligge på andre adresser. Fra maj 1889 var

adressen således på Strandvejen (nuv. nr. 182) og fra 1894 skulle man skrive "pr. Snekkersten" på den post, der skulle til de husstande, der lå i Snekkerstens postdistrikt. Brevsamlingsstedet blev her ledet af den navnkundige skipper Jens Jonassen, der senere erindrede følgende om sin tid som brevsamler:

I maj 1889 blev jeg ansat som brevsamler under Helsingør. Det var et åndsfortærende arbejde, særligt da der aldrig gaves nogen frihed fra fem om morgenen til elleve om aftenen. Et meget stort distrikt var det, og mange ubehageligheder fulgte med.

Enhver der holdt et blad, der udblev

Postbudene foran Espergærde sommerpostekspedition i 1930. Fra venstre ses postbud Anton Andersen, NN, postbud Hans Sennels, postbud Aksel Olsen, NN, samt postbud Carl V. Larsen (Foto i Chr. Sørensens samling)

Postbudene ved Snekkersten Posthus i 1920'erne, hvor Snekkersten havde 2 faste postbude (dem med kasket), hhv. Robert Børgesen og hans bror Alexander Børgesen. Men om sommeren, da der oprettedes sommerpostekspedition, ansattes nogle reservepostbude. Til venstre ses således reservepostbud Emil Andersen og (med stråhat) reservepostbud Johannes Petersen. Helt bagest ses reservepostbud Poul Andersen (bror til Emil) og med matroshue ses telegrambud Aksel Johannessen.

(Foto i Chr. Sørensens samling)

- det skete tit - mente de havde ret til at være grove, endskønt vi ingen skyld havde. Det skete altid ved, at bladpakkerne blev afgivet til andre stationer, og dels ved forsømmelse enten fra udgiveren eller fra posthuset i København. Det hjalp ikke, at vi sagde, at vi skulle rekvirere dem; det kunne de ikke være tjent med, og hvad andet de kunne sige. Men gudskelov, nu er det forbi, efter at jeg har været det i 18½ år.

- skrev altså Jonassen, da Snekkersten Brevsamlingssted den 1. maj

1907 var blevet flyttet op på Snekkersten Station. Først fra 1916 blev posthuset ændret til postekspedition, men også det er jo som bekendt nedlagt - det skete sidste efterår.

Hornbæk

Brevsamlingsstedet i Hornbæk blev oprettet den 1. juni 1878 - samtidig med oprettelsen af en kørende landpost mellem Helsingør og Hornbæk. Posthuset lå da på den nuværende adresse A.R. Friis Vej nr 4, og blev bestyret af den navnkundige frøken Christiane Buck, der havde "posten"

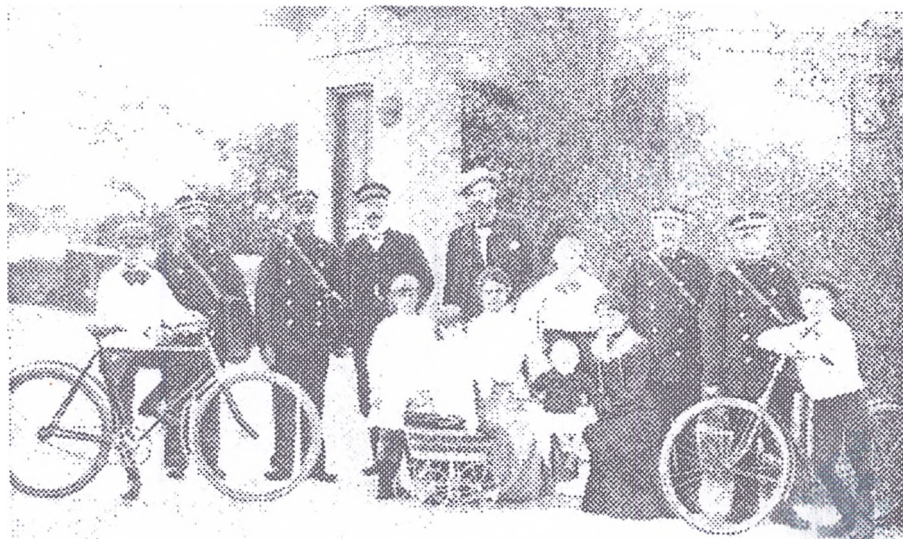
fra 18/8 til 1906.

Ved Hornbækbanens åbning blev der på Hornbæk Station oprettet postkontor d. 22. maj 1906 og først fra dette tidspunkt var postadressen "pr. Hornbæk". Før da var adressen "pr. Hellebæk". Samtidig blev byerne Horneby, Havreholm og Villingebæk lagt under Hornbæk Postkontor og skulle altså herefter også skrive "pr. Hornbæk". Postmesterembedet blev i øvrigt varetaget af postmester Støckel, der samtidig var udnævnt til bestyrer af den nye jernbanestation i Hornbæk. I de tider - og lang tid fremover - hang jernbanevæsenet og postvæsenet uløseligt sammen.

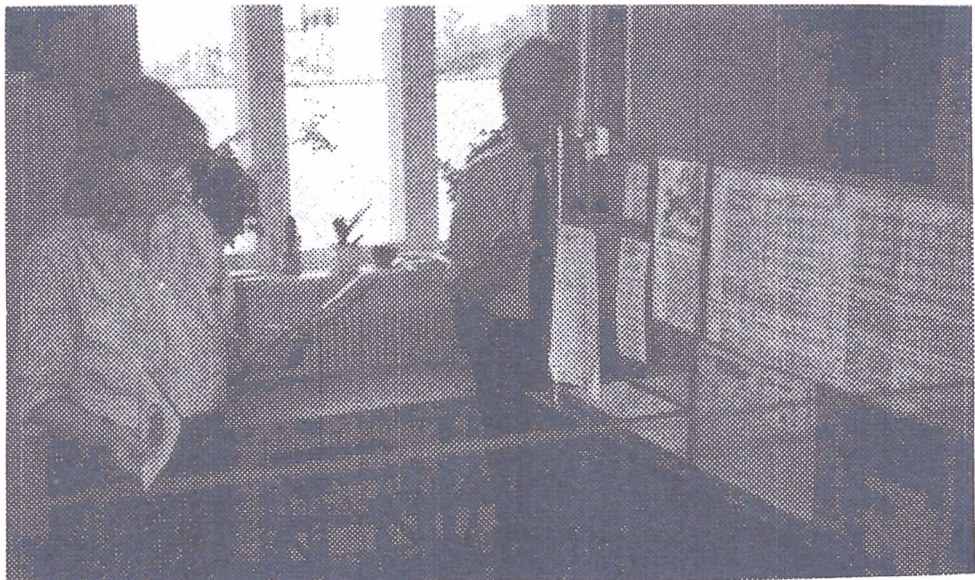
Også postkontoret i Hornbæk er nu nedlagt og ændret til en almindelig postekspedition, eller "posthus", som postvæsenet nu kalder det. Det skete den 1. september 1987, da Hornbæks postmester gennem næsten 20 år, Poul Svenstrup, gik af med pension og afløstes af postbestyrer Ole Conradsen.

Saunte

Med Hornbækbanens åbning i 1906 blev der også i Saunte oprettet et brevsamlingssted. Det var dog et såkaldt brevsamlingssted med udvidede forretninger, hvilket i praksis betød, at det næsten havde samme funktioner som en postekspedition. Det betød bl.a. også at adressen på breve til Saunte med omliggende

Hellebæk Postkontors personale i oktober 1904. Fra venstre er postbudene Frederik Norlin, Hans Peter Jensen, Emil Norlin og Laurits Bakke. Postmesteren ses i midten iført hvid hat og til venstre for ham ses med uniformskasket postfuldm. Lindgaard. (Foto: Sofus Christensen, Helsingør)

Interiør fra Kvistgaard Postekspedition, fotograferet i september 1989.

landsbyer skulle adresseres "pr. Saunte". Posthuset i Saunte blev i 1916 ophøjet til en rigtig postekspedition, men allerede med udgangen af marts 1970 var det slut. Postekspeditionen blev nedlagt - og postadressen "3130 Saunte" forsvandt. Nu skulle postforsendelserne hertil adresseres "3100 Hornbæk".

Espergærde

Det sidst oprettede posthus i den gamle Tikøb Kommune var Espergærde. Først den 1. maj 1901 blev der på Mørdrupvejen mellem Strandvejen og Kystbanen oprettet et brevsamlingssted. Samtidig fik Espergærde Fiskerleje samt Mørdrup og en del af Tibberup adressen "pr.

Espergærde". De to sidstnævnte byer havde indtil da haft adressen "pr. Kvistgaard", mens selve Espergærde havde haft adressen "pr. Snekkersten".

Espergærde, Snekkersten og Humlebæk havde i øvrigt det særkende, at de alle i en lang årrække kun var såkaldte "sommerpostekspeditioner". Det betød i praksis, at der i vinterhalvåret var færre ansatte og at posthuset da kun havde status af brevsamlingssted. Det kan måske i dag virke overraskende, men denne status holdt sig i Espergærde faktisk helt frem til 1964 - først da ombyggedes posthuset på Espergærde Station og posthuset blev "helårs".

Endelig bør det nævnes, at der i Espergærde-Centret var et postindleveringssted i perioden 1967-77, indtil det nuværende posthus blev taget i brug. For god ordens skyld skal det bemærkes, at Espergærde i dag ikke er "postkontor", selvom de lidt flot skriver det på deres "nummersedler". Der er nemlig ingen postmester i Espergærde.

Helsingør

For Helsingørs vedkommende flyttede postkontoret til den nuværende banegård den 4. juni 1896, og der har der som bekendt været posthus siden. Imidlertid har der rundt om i Helsingør været oprettet en mængde andre postindleveringssteder. Disse er: Kongevejen 30 (1951-66), Blichersvej 40 (1956-), Lappen 10 (1958-), Gefionsvej/ Gefionscentret (1965-) Ryesvej 3 (1966-80), Vapnagaardcentret (1970-79) samt Prøvestencentret (1979-).

Kvistgaard

Men tilbage til udgangspunktet: Kvistgaard Postekspedition. Som nævnt oprindeligt brevsamlingssted, men fra 1882 - måske endda før - skulle områdets beboere skrive "pr. Kvistgaard" på deres post. Den 1. september 1888 blev posthuset ophøjet til postekspedition, og lederen af postekspeditionen var også her identisk med lederen af jernbanestationen. I en kort årrække i 1890'erne var Humlebæk posthus underlagt Kvistgaard, men ved Kyst-

banens åbning i 1897 ændredes forholdene atter.

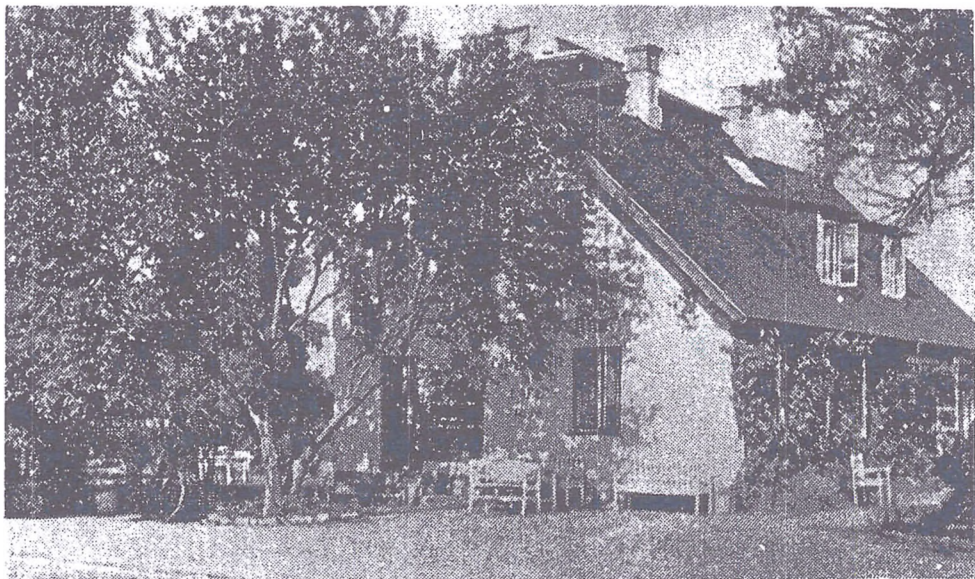
Imidlertid stammer det store postdistrikt, som Kvistgaard endnu har, netop fra denne periode i sidste halvdel af 1800-tallet. Endnu strækker postdistriktet sig nemlig helt fra "Humlebæk-krydset" i syd til "Ørsholt" i nord, og fra Kelleris og Lille Toelt i øst til Reerstrup og Brunemarken i vest.

Kvistgaard Posthus har imidlertid helt fra starten i 1864 og til nedlæggelsen her i april 1999 haft til huse i de samme lokaler - og det gjorde faktisk posthuset til Nordøstsjællands ældste.

Postdistrikternes ødelæggende betydning

Og mon ikke dette postdistrikt - "3490 Kvistgaard" - trods alt får lov at bestå. Det er jo nemlig allerede længe siden, at posten blev sorteret og bragt ud fra Kvistgaard Posthus. Da posten i 1984 ikke længere blev bragt med Nordbanen, så forsvandt idéen med den lokale postbehandling, og efter få år flyttedes denne til Espergærde Posthus. Det er med andre ord lidt en "tom skal", der blev nedlagt i Kvistgaard med udgangen af denne måned. Men ikke desto mindre en klar serviceforringelse for de lokale borgere - ja, ligefrem en nedklassificering af byen som helhed.

En vigtig ting er imidlertid, at post-

Her på A.R. Friis Vej nr 4 i Horneby lå Hornbæks første posthus fra 1. juni 1878 til 22. maj 1906. Dette foto er dog taget langt senere - ca 1947 - medens ejendommen var konditori, ejet af Selma Redder. Hun havde købt ejendommen i 1934 og indrettet den til bageri og konditori, men da huset lokalt aldrig blev kaldt andet end "Det gamle Posthus", beholdt hun navnet, selvom der jo ikke havde været posthus i mange år. (Illustration fra Kjeld Damgaards samling)

distriktet bliver opretholdt - i alle fald delvist. Sagen er jo, at postdistrikternes - og især postnumrenes - indførelse har betydet døden for utallige mindre bysamfund rundt i Danmark. Hvis byen ikke havde eget postnummer, forsvandt den fuldstændigt i de offentlige systemer, der kun kunne finde ud af en "3-linie-adresse": Navn-Vej-By. Og efterhånden "døde" også disse byer i folks bevidsthed. Ja, selv på byzone-skiltene er der i dag ikke differentieret. Se blot på byzoneskiltene rundt om "postdistriktet Es-

pergærde". Der er vejskilte, der viser til Tibberup, men ikke et eneste, der fortæller den tilreisende hvor Tibberup rent faktisk ligger. Ved motorvejsafkørslen ved Mørdrupvej, fortæller et skilt, at der er 3 km til Espergærde. Ikke desto mindre, er der kun 100 meter til byzone-skiltet med teksten "Espergærde". Et skilt med Mørdrup findes ingen steder, skønt Mørdrup udgør omkring halvdelen af postdistriktet Espergærde.

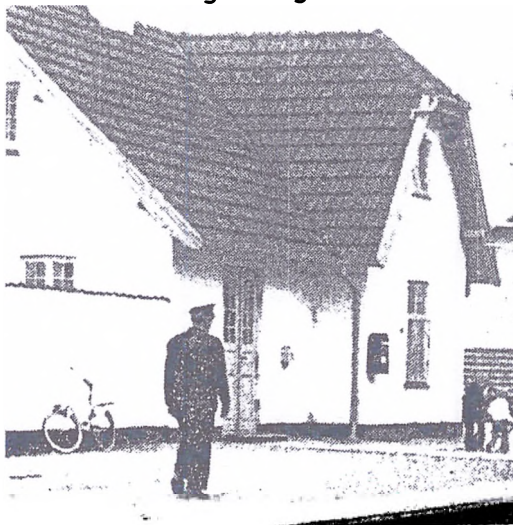
Tid til en "adresse-reform" ?

Og alt sammen er det postdistrik-

Landpostbud Vilhelm Kornelius Leth, (f. 1887) var oprindelig skomager, men kom til postvæsenet i 1913. Fra 1. juni 1916 til 29. februar 1952 gik han som post på ruten fra Kvistgaard til Gurre.

ternes og jernbanestationernes skyld. Da disse holdt deres indtog i landskabet, blev nemlig først jernbanestationen opkaldt efter det sted i nærheden, der kunne "sælge flest billetter" - i bogstaveligste forstand.

Og derefter blev området posthus også kaldt det samme - posten kom jo med toget. Og nu tror alt for mange beboere f.eks. i Espergærde, at de bor i Espergærde, skønt kun en forsvindende lille del af postdistriktet retteligt hedder sådan.

Måske er de igangværende ændringer indenfor postetaten en kærkommen lejlighed til at overveje en reform af postadresserne, således at de rigtige bynavne atter kommer frem i lyset. En metode kunne være at tillade nye postadresser med tilhørende postnumre, f.eks. 3061 Mørdrup, 3062 Tibberup, 3491 Gurre eller 3071 Rørtang.

KILDER:

- Johannes Madsen (red.): "Det kgl. danske Postvæsen", 1904
- H. Hjorth-Nielsen (red.): "Det danske Post- og Telegrafvæsen", 1933
- Rudolf Hagen: "Postmesteren i Hellebæk" I og II, 1963 og 1969
- Vagn Jensen et al.: "Danmarks Posthuse 1624-1989", 1990
- Jens Henrik Tiemroth: "Brevsamlingsstedet ved Snekkersten Havn", 1994
- Kjeld Damgaard: "De drak og forødt Penge" i Helsingør Komm. Museers Årbog 1998.
- Diverse årgange af "Officielle Meddelelser", (P & T's interne blad)
- Diverse årgange af Helsingør Dagblad og Helsingør Avis.

På Saunte Station var der posthus fra 1906-1970. (Foto fra 1976).

Grundlovens 150 års dag

Festligt og godt arrangement på Flynderupgaard i anledning af grundlovens 150 års jubilæum.

af Holger Dahl

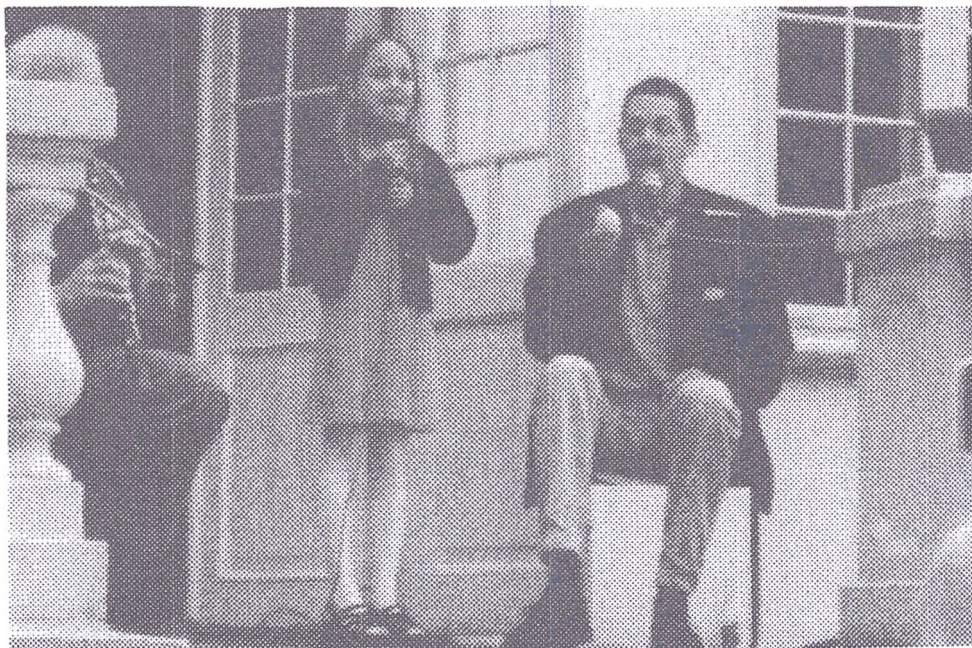
Som supplement til avisomtalen af dagen, er der grund til at bemærke, at Historisk Forening for første gang

var blandt arrangørerne.

Sammen med Flynderupgaard Museet, Flynderupgaards Venner og Helsingør Museumsforening, der tidligere har været arrangørgruppe, var de historiske foreninger i kommunen inviteret til at være med.

Tak for indsatsen

Vor indsats var bl.a. at yde praktisk

8-årige Sulia Breining Plon synger grundlovssangen. (Foto: Else Elbæk)

SOL OVER GULE MARKER

*Sol over gule marker
lys mellem grønne træer
himlen er høj og klar og blå
- det er Danmark*

*Rundt om i sommerlandet
bydes til folkefest
Grundloven kan vi fejre nu
- her i Danmark*

*Nu skal der holdes taler
fulde af smukke ord
frihed og lighed, alt det dér
- det er Danmark*

*En ting er festlig tale
- andet er hverdags snak
holdninger starter med dig selv
- her i Danmark*

*I vores rige samfund
er der vel også råd
til at gi' andre plads og rum
- her i Danmark*

*Tænke og tro og tale
på helt forskellig vis
Det er jo styrken her hos os
- det er Danmark*

*Sommer og lyse nætter
Grundlov og fællessang
landet er både dit og mit
- det er Danmark*

hjælp, og det viste vi, at vi kunne. Museumsinsp. Anne Majken Snerup Rud kunne være tryk for sit museum, publikum blev vejledt og spisehus og salg fungerede bare. Jeg er glad for at kunne sige en varm tak til de medlemmer, der tog et nap med.

I øvrigt var det synd, at dagens sidste arrangementer måtte forlægges til laden - men vejret er jo ikke grundlovsfæstet !

Talerstolen

Selvom mange kloge hoveder har placeret Carl Otto Johansens talerstol i bunden af parken, så publikum ser ud over mark og skov, tror jeg, at der fremover bliver mange "drej rundt"-

arrangementer. Man står sig sikkert ved at flytte den nærmere hovedbygningen, og stille den ved hegnet på tværs af haven. Der bliver jo sjældent brug for mere end et par hundrede tilhørerpladser.

Et fint programpunkt var, at Sulia Breining Plon sang en ny grundlovs-sang med titlen "Sol over gule marker", med tekst af Jørgen Wedege, og arrangeret af Kenneth Plon.

1999 er udnævnt til "Middelalderår". Og vi får en masse information om vore fjerne forfædre - også om hvad de spiste.

Middelalderens mad

af Else Elbæk

Oldtidens ugudelige Nordboere

For os i Norden betød Middelalderen store forandringer i det daglige liv. I oldtiden, den periode der lå forud for Middelalderen, troede vi på de gamle nordiske guder og vi levede et ugudeligt liv. Vi var fiskere, jægere og samlere, altid på vandring efter føde til livets opretholdelse. Vi drak blod fra de dyr vi dræbte, vi spiste kød og fisk rått eller lufttørret eller måske røget. Man mener, at Nordboerne tidligt kendte til brug af ild, men man tror, ilden blev brugt til varmekilde og ved tilbedning af mad. Og så har vore formødre samlet frø, kerner, nødder og bær, som dels blev spist friske og dels tørret og gemt til den mørke tid, hvor der ikke voksede noget og hvor det var svært at fiske og jage.

I den sidste periode af oldtiden (yngre stenalder, bronze- og jernalder) - begyndte nordboerne at drive kvægavl og på de steder, hvor det var muligt, begyndte man også så småt at dyrke jorden. Det betød store forandringer i den daglige kost. Kvæg gav adgang til kød året rundt

og fra køer, geder og får, fik man også mælk. Der hvor man kunne dyrke korn, begyndte man at brygge øl på byg, og man fandt på at koge korn med vand eller mælk til grød. Grød er den ældste varme ret, som kendes i Norden.

Først senere fandt man på at bage brød, antagelig ved et tilfælde, hvor en rest grød faldt ned på de varme kogesten og blev bagt.

Men så blev vi kristne

Omkring år 1.000 gik vi ind i Middelalderen. Vi blev kristne - den katolske kirke kom til Norden.

Og kristendommens indførelse forandrede vor daglige kost. Først og fremmest forsøgte den katolske kirke at hindre og hæmme nordboernes umådelige appetit på alt spiseligt. Kirken opstillede strenge regler. Intet måtte fortæres rått, alt skulle tilberedes. Frådseri og drukkenskab var synd, mens afholdenhed var godt og rigtigt. Fastetiderne skulle overholdes, og man forsøgte også at indføre ugentlige fastedage, det slog nu aldrig rigtig igennem her i Norden.

I Øresund stod sildene så tæt, at man kunne øse dem op!

Kirken var også fortalere for planteføde, som ellers ikke var særligt estimeret i nordboernes kost - vi foretrak kød og blod. Og det tog tod før vi accepterede at kål og ærter kunne være god mad.

Kirken lykkedes aldrig helt med at gennemføre kravet om at al mad skulle tilberedes over ild. Man kendte efterhånden til salt, som man udvandt af tang eller saltvand - eller handlede sig til, og saltmaden fik ikke altid en tur gennem gryden. De gamle metoder med tørring og røgning blev også stadigvæk brugt.

Men på et punkt sejrede kirken: Hestekød, som havde været en attraktiv spise, blev hurtigt betragtet som urent. Kirkens modvilje mod hestekød skyldtes sikkert, at det

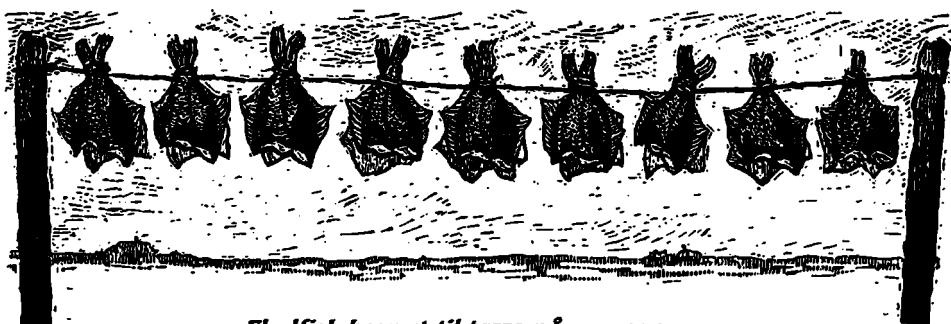
blev tillagt berusende kraft og tit blev spist ved de gamle hedenske offerfester, som kirken selvfølgelig ønskede afskaffet. (Og det er vel ikke forkert at sige, at modviljen mod hestekød stadig findes i vore dage).

Det strenge krav om faste, måtte kirken bruge list og lokkemidler for at få overholdt. Man tillod folk at slå gækken løs før og efter de kedsommelige fastedage. På den måde fik vi f.eks. fastelavnsløjerne og skikken med at spise mange æg i påsken, for æg var ikke tilladt i fastetiden. En anden følge af fasten var, at vi fik ugedagene inddelt i køddage og fiskedage.

Det var i det hele taget ikke let for den katolske kirke at få bugt med de nordiske menneskers hang til frådseri og drukkenskab. Kun på et eneste punkt førte kristendommen et

Vodfiskeri på lavt vand. Fiskeren vader ud i vandet med voddet og samler den fangne fisk i en kurv, som han bærer på hoften.

Fladfisk hængt til tørre på en snor.

fødemiddel med sig, som straks blev accepteret - vinen. Vin var sjældent i Norden. I Valhalla fik kun Odin serveret vin. Med kristendommen blev vinen på en måde legaliseret. Den indgik i nadveren og selv de asketiske munke så ikke noget forkert i at nyde vin - det var jo planteføde. Men i middelalderen var vin både dyr og sjælden, den skulle jo indføres sydfra. Fra fjerne eksotiske lande kom også de mange nye spændende krydderier, men de var også både dyre og sjældne og indgik ikke i hverdagsmaden.

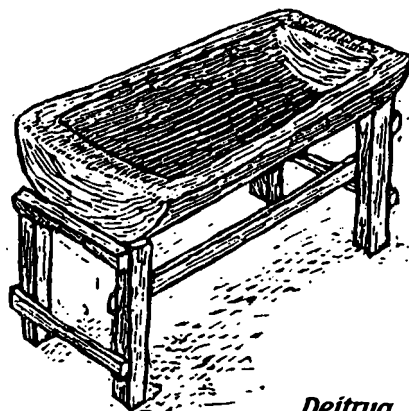
Brød og grød var basismad.

I middelalderen fik man hjælploven og den satte skub i dyrkingen af korn. Det var først og fremmest byg man dyrkede. Byg blev brugt til grød, til brødbagning og efterhånden også til ølbrygning. Rug var længere om at blive udbredt, men efterhånden fortrængte den byg, som brødkorn. Der blev også dyrket havre, først og fremmest som føde til husdyrene, men hvis der var mangel på rug og byg, blandede man knust

havre i brødmelet.

Hvede var vanskeligt at dyrke i Norden, de sorter man kendte dengang var dårligt egnede til vort klima, så hvedebrød var festmad.

På den tid - før kartofflen var kendt - var brød og grød fundamentet i den danske kost. Der var brød og grød til alle måltider, til daglig var det rugbrød og byggrød. Var der fest kom rugsigtebrødet på bordet og grøden var måske kogt på boghvede. Fra dyreriget spiste man på landet svin, lam, får og fjerkræ. Og fisk - masser

Dejtrug.

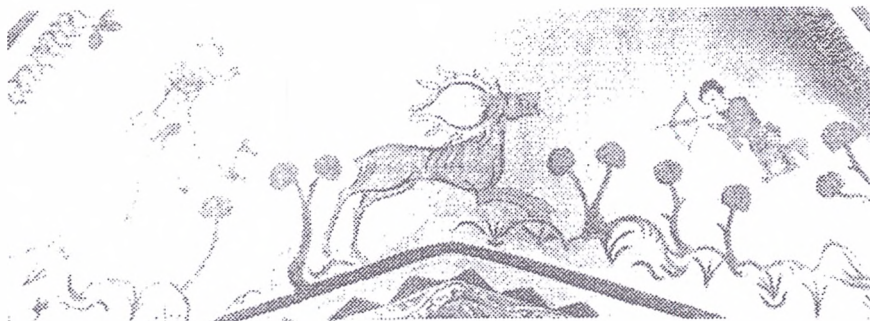
Kalkmaleri fra omkring 1430 i Nordrup kirke på Midtsjælland. Tidens kalkmalerier fremstillede ofte motiver fra biblen, men utilsigtet kom kunstneren til at fremstille episoderne, klædedragt, våben o.s.v. som var det fra hans egen tid. Motivet her er "Den hellige nadver" hvor bordet er dækket med runde diske (d.v.s. tallerkener af træ eller tørt brød. Var disken af tørt brød, blev den efter måltidet givet til de fattige, som så spiste den), kalk-lignende bægre, knive samt vegger (gæret brød, bagt af hvede), skonrog-ger (gæret brød, bagt af sigtemel) og runde brød.

af fisk. I byerne spiste man en del oksekød, og var man rig eller adelig, var der også vildt på bordet. Men jagtretten tilhørte kongen og de store godsejere, så vildt var ikke hverdagsmad for almindelige mennesker. Det meste af maden var kogt - kød eller fisk sammen med grøntsager, først og fremmest grønkål, eller tørrede ærter. Et gammelt dansk ordsprog siger: "Ærter og

flæsk, ærter og tæsk - det er, hvad der venter småfolk".

Renæssancens udskejelser

I sidste halvdel af 1500-tallet nåede så renæssancens kulturstrømninger til Norden og det ændrede igen vore spisevaner. Nu gjaldt det om at give efter for naturens drifter - spise, drikke og glæde sig over livets bord. Det var et livssyn, der passede nord-

Jagtscene fra et kalkmaleri i Bregninge Kirke, Vestsjælland, fra ca år 1400.

boerne. Og den stigende samhandel mellem landene bragte nye varer til Norden. Vi fik brændevin, krydderier, sukker, risengryn, rosiner, mandler, svesker og - mere vin. Den katolske kirke blev afløst af den protestantiske, som ikke var så asketisk, især ikke i periodens begyndelse.

Det blev en tid med kolossal nydelse af mad og drikke. I løbet af 1700-tallet kom kartofflen til Danmark og vor daglige kost forandrede sig igen.

Også dette kalkmaleri af "Eva ved ildstedet" fra 1480, viser mere om tiden i 1400-tallet, end om biblens tid. Gryden hænger i en grydekrog og kan hæves og sænkes. I hånden

Illustrationerne til denne artikel er hentet fra:

Erik Kjersgaard: "Mad og øl" (1978)
Ole Højrup: "Landbokvinden" (1964)

Udflugten til Skåne den 29. maj 1999

Med naturen i fuld pragt og blå himmel gennemførte foreningen sin busudflugt i Skåne med Ingrid Jarnbjer som guide.

Krigens ubarmhjertighed blev nærværende, da vi gik på slagmarken ved Lund, hvor 9.000 soldater døde på én dag i 1676. I Dalby Kirke førtes vi tilbage til 1060, da Nordens første bispesæde oprettedes her. En levende oplevelse havde vi på Råå Museum for Fiskeri og Søfart, hvor solosejleren Knut Björklund, der har sejlet jorden rundt 3½ gang, viste sin båd, som han har skænket museet. Dele af samlingen mindede i øvrigt om Flynderupgaard Museet.

I Ottarp så vi den ombyggede gamle kirke og fik en grundig gennemgang af kirkens klenodier. Endelig besøgte vi den smukke Sireköpinge Kirke, der havde en unik malmlysekrone.

Tak

Det var Ingrids fortjeneste, at vi fik et så stort udbytte af turen, at de lokale guider var så forberedte på vort besøg, og at frokost og eftermiddagskaffe blev afviklet så fint. Dette siger foreningen Ingrid mange tak for.

Undskyld

Desværre tog gennemgangen af Ottarp Kirke længere tid end forudset, og vi kom for sent til sidste Sundbus fra Helsingborg kl 17.30. Foreningen beder deltagerne undskylde, at de måtte rejse med Scandlines hjem og derfor skulle løse ny billet. Det er dog vort håb, at denne sag er klaret med godt humør, så den ikke overskygger de oplevelser, udflugten bragte.

Holger Dahl

GLUMSLØV KIRKE OG DE DANSKE FISKESTADER

Af Christian Sørensen

En lille historisk tilføjelse til foreningens fine Skånetur lørdag den 29. Maj, hvor vi nød det sydsvenske landskab og dets seværdigheder. På vores busfærd passerede vi også det naturskønne område ved Glumsløv Bakker, hvor også Glumsløv Kirke ligger højt og frit.

Den lille hvide landsbykirke kan ses fra det meste af den danske Øresundsyst. Det har sikkert været år-

Dette foto er taget mod land ved den nordlige indgang til Egebæksvang Skov ved Lokkeruphuset. Midt i billedet ses de 2 stadesten, som markerer retningen til Glumsløv Kirke. Her er det antagelig Lokkerup Stade nr 7.

sagen til, at den danske amtsforvalter Fasting, i 1840 valgte denne kirke, som det fælles pejlepunkt, da han skulle kortlægge de 25 fiskestader langs kysten fra Helsingørs bygrænse og til Nivaa.

Fasting's opmålinger af staderne langs land foregik med et langt tov med knuder på, som afstandsmærker. Til at trække det lange tov brugte han de lokale fiskerdrenge.

Retningen af hvert fiskestade mod Glumsløv Kirke, blev markeret på

stranden med 2 sten, hvor der var indhugget "FS", og det enkelte stades nummer i rækken. Fiskestaderne, der var en række vandarealer ud fra kysten, blev brugt til de faste fiskeredskaber, bundgarnene, for at fange den eftertragtede fisk, ålen. Man kender det helt fra middelalderen, hvor man fangede ålen i de såkaldte ålegårde, der bestod af et rishegn ud fra kysten, til at stoppe ålen på dens vandring gennem Sundet. For enden af rishegnet sad rusen til opsamling af fangsten.

En arvesag fra Tikøb Kro

af Kjeld Damgaard

Vor årvågne og interesserede medlem, Poul Hansen, Stokholmsvej 15, har gjort redaktionen opmærksom på en mindre unøjagtighed i Egebækkens artikel om Tikøb Kro. Denne artikel, der blev bragt i december-nummeret, indeholdt nemlig en oplysning om, at kroejner Anders Andersen ejede Tikøb Kro indtil 1868. Poul Hansen gør i den anledning opmærksom på, at Anders Andersen døde allerede den 14.11.1865.

Hertil er kun at tilføje, at det således må have været Anders Andersens dødsbo, som ejede kroen indtil 1868, men at følgende beretning i øvrigt belyser hvorfor der gik lang tid med at få afviklet dødsboet.

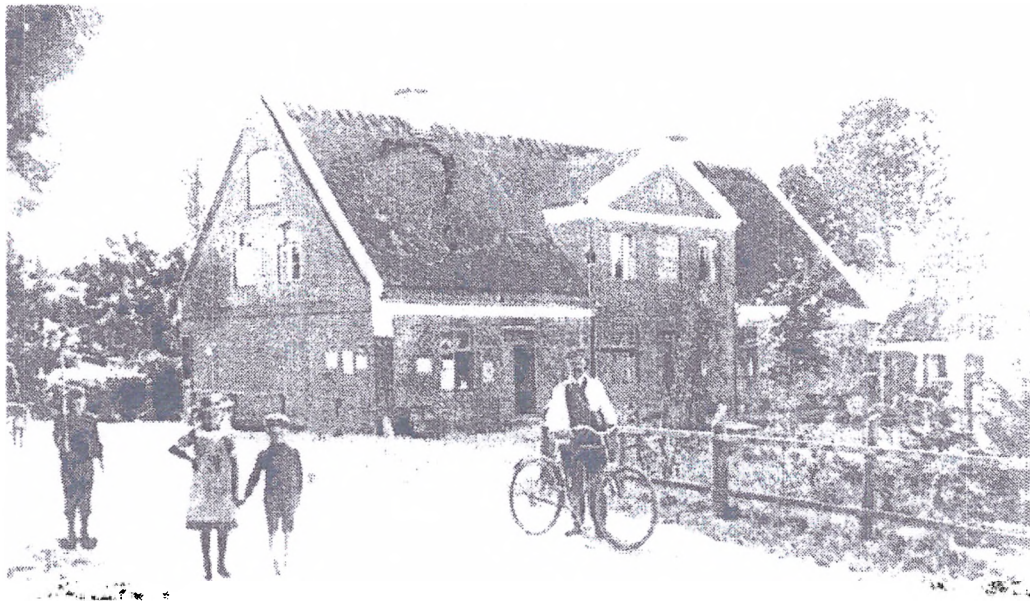
Kroejner Anders Andersen

Anders Andersen havde overtaget Tikøb Kro i 1844 efter at have giftet sig med den hidtidige ejer, enken Bodil Marie Christensdatter. Hun var imidlertid noget ældre end ham, og han blev derfor enkemand en del år senere. På kroen tjente i 1865 en ung 19-årig pige, Johanne Marie Niels-

datter - i det daglige dog blot kaldt Hanne. Hun og kroejneren fik et godt øje til hinanden og den 3. november 1865 bestilte Anders lysning hos præsten i Tikøb. Brylluppet var derefter lyst to gange i kirken, og bryllupsdagen fastsat til den 21. i samme måned. Hastværket skyldtes at Hanne og Anders må have foretaget sig mere end at kigge hinanden i øjnene. I alle fald ventede Hanne sig, og Anders lagde ikke skjul på at de ventede et barn - det var nemlig hans første barn.

Den skæbnesvangre 14. november

Hvorfor det gik som det gik, kunne ingen forklare. Årsagen til sin handling tog Anders med sig i graven, men en gåde var det for både den ene og den anden involverede. Den 14. november hængte Anders sig nemlig, og det uden nogen forudgående meddelelse, brev eller handling, der kunne forklare handlingen. Der var heller ikke det mindste tegn på sindssygdom - alt sammen noget der efterfølgende blev lagt megen vægt på.

Tikøb Kro - her fotograferet omkring 1910. På det tidspunkt var det de tre søskende, Laura, Dagmar og Frands Hansen, der drev kroen.

Istedet for bryllup, blev der altså begravelse og nogle uger senere - den 9. januar 1866 - fødte Hanne et velskabt drengbarn, som hun senere lod døbe Anders Andersen - ligesom faderen.

Arven

Nu var Anders ikke nogen fattig mand - tværtimod, Hans formue blev nemlig opregnet til ikke mindre end 10.000 Rdl. Det er meget vanskeligt at sammenligne beløb i 1860'erne med beløb i vore dage, men med en del forbehold kan der foretages visse beregninger. For det første skal det slås fast at 10.000 rigsdaler i 1875 blev ændret til 20.000 kr ved den daværende møn-

treform. Imidlertid er det mere interessant at se på hvad en almindelig arbejder tjente på den tid. En årsløn for en faglært arbejder udgjorde således ikke over 1.000 kr - nærmere noget mindre. Man kan således med nogen forbehold sige, at formuen svarede til 20 årslønninger, hvilket i dag ville svare til 4-5 millioner kroner. En omregning af beløbet med brug af det såkaldte detailpristal giver et lidt lavere beløb, men konklusionen er klar: Anders var en temmelig holden mand.

Retssagen

Det kan derfor ikke undre, at den nyfødte Anders Andersens væрге og den afdøde Anders Andersens søsk-

ende ikke var enige om arvens fordeling. Værgen for barnet hævdede således, at barnet måtte være enearving, da faderen dels tydeligt havde tilkendegivet at ville ægte moderen, dels tydeligt havde vedkendt sig paterniteten til barnet som Hanne ventede sig. Heroverfor hævdede Anders' søskende at barnet ikke kunne være arveberettiget når moderen ikke havde nået at ægte Anders. Ganske vist havde de - som nævnt - bestilt lysning, men Anders selvmord havde jo været en slags ophævelse af ægteskabsløftet.

Med disse to synspunkter gik parterne i skifteretten, der tillagde arven til barnet. Det sammen gjorde Overretten (Landsretten) og sagen endte derfor i Højesteret.

Højesterets kendelse

Højesteret støttede sig på den da gældende lovgivning fra 1845, hvorefter et barn var arveberettiget efter en fader, uanset at forældrene ikke inden barnets fødsel var blevet gift, fordi faderen var afgået ved døden inden brylluppets afholdelse. Det springende punkt var imidlertid om faderen havde udtrykt vilje til at indgå ægteskab, og det var højesterets opfattelse, at det havde han, uanset det forhold, at han inden brylluppet havde begået selvmord. Det var med andre ord rettens opfattelse, at man ikke kunne opfatte Anders Andersens selvmord som en handling, hvorved han opgav sin beslutning om ægteskabets ind-

gåelse, idet det nemlig ikke kunne bevises hvilke tanker, der havde ført til selvmordet og at det følgerigt ikke kunne sluttes, at han ikke fortsat gerne ville have ægtet barnets moder.

Efter dommen

Med denne - lidt kringlede - juridiske omvej, blev den da knapt 2 år gamle Anders Andersen udlagt som universalarving i slutningen af november 1867, og dødsboet kunne dermed afsluttes. Anders jun. blev således sikret en tryk opvækst og havde midler til "at komme godt i vej". Og hvad skete der så med Anders jun. Ja, han blev gift med Anine Knudsen, der var født i Silkeborg i 1873, og sammen købte de i 1908 en forholdsvis stor gård i Vindinge sydøst for Roskilde. Gården var på 65 tdr. ld., og havde god jord. Anders døde i april 1934.

Den undrende læser vil måske tænke: Hvordan i alverden vidste Poul Hansen, at Anders Andersen var død i allerede i 1865? Jo, forklaringen er, at Poul Hansens farmoder hed Johanne Marie Nielsen, og altså var identisk med Anders Andersens jun.'s moder. Johanne, kaldet Hanne, blev nemlig senere gift med Jørgen Hansen, der var parcellist i Mørdrup. Han ejede og drev den ejendom (matr. nr 3 b, Mørdrup), der nu kaldes Højvangsgaard, og som er beliggende på den nuværende adresse: Hovvej nr 36.

Hvad sker der på Flynderupgaard ?

En oversigt over udstillinger,
foredrag og andre aktiviteter i
anden halvdel af 1999:

UDSTILLINGER:

HVERDAGENS KURVE

- en miniudstilling om kurveflet.
T. o. m. 31. aug. 1999

ESPERGÆRDE - FØR OG NU
en plancheudstilling af lokalhis-
torikeren Kjeld Damgaard
T. o. m. 31. august 1999

**FOLKESTYRET I MEDVIND OG
MODVIND**
- i anledning af grundlovens 150
år.

T. o. m. 31. oktober 1999

MIDDELALDER OG ROMANTIK
- om Gurre Slot
Fra 18. juni 1999 - 29. februar
2000

MED AKVAREL OG PASTEL
- elevarbejder fra efterårets teg-
nekursus på Flynderupgaard
T. o. m. 1. august 1999

ANDRE AKTIVITETER:

Onsdage i juli, kl 11-15:
Aktiviteter for børn og voksne. En
dag med uld, en dag med legetøj
o.s.v. Markvandring.

**Tirsdage, onsdage og torsdage
i perioden 6.-22. juli, kl 10-15:**
Tegneværksted v/billedhugger
Ritta Vognsen-Jensen. Pris: 25,- kr
pr. dag, incl. entré til museet.

Søndag den 11. juli kl 10-16:
Bondens dag - fortidens og nuti-
dens landbrugsredskaber.

**Lørdag og søndag d. 28.-29.
august 1999:**
Stævne for jyske heste.

TEATER:

Søndag den 1. august, kl 15:
Rosette-komedien - et mid-
delalderspil af Thy-teatret. Et ind-
slag i gadeteaterfestival.
Foregår i Flynderupgaards have.

Foredrag på Flynderupgaard

MIDDELALDERENS MADVANER

Søndag den 22. august, kl 11-15 holder Bi Skaarup fra Københavns Bymuseum foredrag om maden, som den blev tilberedt og spist i middelalderen.

Foredraget er arrangeret af Folkeuniversitet, hvorfor tilmelding er nødvendig på tlf 49 21 25 25.

HAVEFOLK SØGES

Interessegruppen for haverne på Frilandskulturcenteret Flynderupgaard, er nu ved at anlægge en næsten 4.000 m² køkkenhave med planter og urter, som dyrkedes i tidsperioden 1920 til 1930.

Til dette store projekt søges interesserede, der af og til kan afse et par timer til at plante, så, vedligeholde og høste.

Arbejdet foregår i de dejlige omgivelser under hyggelige former og i ens eget tempo, og på den tid, der passer en bedst. Hver torsdag formiddag fra kl 9.30 er der gruppemedlemmer i haven, som kan informere.

Gruppens leder, Erik Møller, kan kontaktes på tlf. 49 75 83 01

HISTORISK FORENINGS BESTYRELSE:

Formand: Holger Dahl, Hyacintvej 19, Mørdrup, 3060 Espergærde, tlf 49 13 17 16

Næstfmd.: Jørgen K.W. Hansen, Dyremosevej 12, Tibberup, 3060 Espergærde, tlf 49 13 47 45

Kasserer: Fini Pode Pedersen, Stokholmsvej 83, Mørdrup, tlf 49 13 26 10

Sekretær: Else Elbæk, Gefionsbakken 5 B, 3060 Espergærde, tlf. 49 13 51 44

Best.medl.: Nina Etting, Gl. Strandvej 406, Tibberup, 3060 Espergærde, tlf 49 13 29 00

1. suppl.: Per Då, P.W.Tegners Vej 9, Borupgaard, 3070 Snekkersten, tlf 49 22 02 62

2. suppl.: Hans Lützhøft, Hovvej 89, Tibberup, 3060 Espergærde, tlf 49 13 19 76

HUSK AT BETALE KONTINGENT

Med dette nummer af "Egebækken" følger et girokort. Det er årets kontingent, som skal betales nu. Opmærksomheden henledes på, at kontingentet for 1999/2000 er 75,- kr pr. person.

INDMELDelse I FORENINGEN

kan ske til foreningens kasserer, Fini Pode Pedersen, Stokholmsvej 83, 3060 Espergærde, tlf 49 13 26 10, - eller ved indbetaling af årskontingent på 75,- kr på foreningens girokonto 604-3151 - med angivelse af ovennævnte adresse. Husk afsender.

To takkede af - og to sagde goddag...

På den årlige generalforsamling stoppede to af foreningens bestyrelsesmedlemmer igennem en længere årrække. Det var hhv. Ida Schmidt og Helge Rasmussen, der ikke ønskede genvalg. Formanden takkede varmt de to for en stor indsats. Også Ida Schmidts mand, Gorm Schmidt, fik en varm tak for sit store arbejde for foreningen. Efterfølgende valgte forsamlingen to nye medlemmer til bestyrelsen, nemlig hhv. Nina Etting og Jørgen K.W.Hansen, begge boende i Tibberup.

Ved generalforsamlingen var der i

øvrigt en debat om hvorvidt det var rimeligt, at gæster kan overvære foreningens arrangementer uden at betale noget. Efter en debat, slog formanden fast at han mente at ordningen burde fortsætte, da det havde vist sig at mange gæster meldte sig ind efter at have overværet 1 eller 2 møder.

Også foreningens engagement i "Stationsagen" blev debatteret, men her slog formanden fast, at bestyrelsen mente at have gjort hvad den kunne i den sag, og indtil videre blot ville følge sagen fra sidelinien.

Årsregnskabet udviste et overskud på ca 5.600 kr, og blev godkendt.

Møder og arrangementer

21. AUGUST:

Humblebæk og Krogerups historie

Fællesmøde med Fredensborg-Humblebæk Lokalhistoriske Forening. Formand Bent Skov Larsen, Vil lede en byvandring med udgang fra Gl. Humlebæk Kro Krogerups historie. Vi går til havnen, søen, kirken og slutter efter ca 1 time på højskolen. Efter kaffepausen vil skolemanden, Harald Engberg Petersen, fortælle om højskolens historie.

TID OG STED: Lørdag den 21. august 1999, kl 13.30 på parkeringspladsen ved Gl. Humlebæk Kro.

19. SEPTEMBER:

Flynderupgaards Fiskerisamling

Arkitekt Per Christiansen vil på en rundvisning fortælle om Fiskerisamlingen. Efter rundvisningen, drikker vi kaffe i Spisehuset.

TID OG STED: Søndag den 19. september 1999, kl 14.00 på Flynderupgaard Museet, Agnetevej 9.

12. OKTOBER

Det middelalderlige Helsingør

Museumsinspektør Lars Bjørn Madsen vil - efter at det annoncerede foredrag i januar i år måtte aflyses - nu holde det lysbilledfore-

MIDDELALDER KULTURNAT, DEN 1. OKTOBER 1999:

Gamle bøger fra Helsingør Latinskole

Espergærde Gymnasium har - gennem sin oprindelse som Helsingør Latinskole - rødder, der går tilbage til middelalderen. I den anledning planlægges en lang række aktiviteter på skolen for at skabe middelalderstemning på kulturnatten. Det gælder opførelse af et spil med et middelalderligt emne og det gælder foredrag af skolens lærere om middelalderlige emner - i et vist omfang knyttes emnet til det nordøstjællandske område. Desuden planlægges at træde dansen - også på middelaldermanér. Endelig planlægges en bog- og billedudstilling, hvor publikum får lejlighed til at stifte bekendtskab med gymnasiets store samling af bøger fra bl.a. 1500- og 1600-tallet. Om det endelige program henvises til dagspressen.

drag, som giver et indtryk af Helsingør i middelalderen. Husenes udseende, indretning og brug vil blive behandlet på grundlag af den velbevarede senmiddelalderlige "Sundtoldskarré" mellem Stengade og Strandgade samt Brostræde og Sophie Brahes Gade. Endvidere vil arkæologiske undersøgelser og opmålinger blive omtalt og den kendsgerning, at vi endnu mangler et klart svar på, hvor byen oprindeligt lå.

TID OG STED: Tirsdag den 12. oktober, kl 19.15 på Espergærde Bibliotek.

16. NOVEMBER:

En "køretur" gennem Tikøb kommune for 100 år siden

Lokalhistorikeren Kjeld Damgaard vil føre tilhørerne gennem Tikøb Kommune på en "tænkt" køretur omkring sidste århundredeskifte. Turen starter i syd ved

grænsen til Humlebæk, går gennem hovedparten af områdets landsbyer og ender ved kommunegrænsen til Helsingør ved Julebæk. På vejen "hilser" vi på lokale personer, ser på huse og landskaber samt hører anekdoter om stort og småt.

TID OG STED: Tirsdag den 16. november, kl 19.15, på Espergærde Bibliotek.

14. DECEMBER:

Julehygge

Traditionen tro mødes medlemmerne kort før jul til dette julehygge-arrangement, hvor Else Elbæk er toastmaster.

Else Elbæk vil således indlede mødet, men dernæst vil der mulighed for at fortælle små historier med tilknytning til julen. I forbindelse med arrangementet vil der blive serveret kaffe m.v. Pris endnu ikke fastsat.

TID OG STED: Tirsdag den . december, kl 19.15, på Espergærde Bibliotek.

UDSTILLING OM SKOTTERUP

I forbindelse med den årlige havnefest i Snekkersten, har der igennem en årrække været arrangeret en historisk plancheudstilling. Denne har igennem flere år været arrangeret af ark. Per Christiansen, men er i år lagt i hænderne på et triumvirat bestående af Ritta Vognsen Jensen, Christian Sørensen og Kjeld Damgaard. Emnet for årets udstilling bliver "Huse og mennesker i Skotterup", og kan ses på Snekkersten Havn i dagene 31.7.-01.8.1999.

Kuriosa

Fra redaktørens avisudklipsamling bringes her et par eksempler på besynderlige historier fra hhv. 1934, 1958 og 1933:

Gæssene var ikke døde, men kun døddrukne.

Paa en stor Gaard i Horsens Opland havde man lavet Ribsvin, men uheldigvis var Gæringen mislykket, og hele den store spiritusholdige Portion Vin blev hældt ud i Andedammen. Da Gaardskarlen lidt efter kom forbi Dammen, saa en Flok Gæs livløse paa Rad. Husmoderen blev kaldt til og kunde ikke finde anden Forklaring end den, at de maatte være blevet forgiftet. Gaardens unge Piger fik Ordre til at plukke Gæssene, og de forgiftede Kroppe blev smidt paa Møddingen. Nogle Timer senere meddelte Gaardskarlen med alle Tegn paa Forfærdelse, at Gæssene løb rundt i Gaarden uden Fjer og lavede det forfærdeligste Spektakel. Saa forstod Husmoderen Grunden til Forgiftningen. Gæssene havde været døddrukne efter at have dypet Næppet i den lækre, men mislykkede Ribsvin.

KOM IKKE TIL SLAGTEREN

En tjenestemand var i gaar i politiretten tiltalt for paa en uforvarlig maaie at have kørt fra Stjernegade og ud paa Stengade paa cykle. Han var kørt indenom en holdende bli og var derefter blevet ramt af en motorcyklist.

Han fik hjernerystelse og maatte i gaar vedtage en bøde paa 30 kr.

— Og saa blev jeg ovenikøbet skældt ud af min kone, sagde manden, — jeg skulle have været til slagteren, og det kom jeg ikke.

Fremmeligt Barn.

En Læge fortæller Ekstrabladet følgende Tildragelse:

Jeg var ude paa en Gaard for at se til Gaardejeren, der havde faaet sin Haand klemt i en Kværn, og idet jeg gik igennem Køkkenet saa jeg Konen sidde og give Bryst til en Dreng, der i det mindste var tre Aar gammel. Jeg lod en Bemærkning falde om det underlige heri og sagde vistnok: „Det er dog for galt, at saadan en stor Dreng faar Bryst endnu!“

Hvem skildre imidlertid min Forbavelse, da Drengen langsomt vender Hovedet om imod mig, ser et Øjeblik paa mig og siger:

„Gaar der no'ed fra dø?“